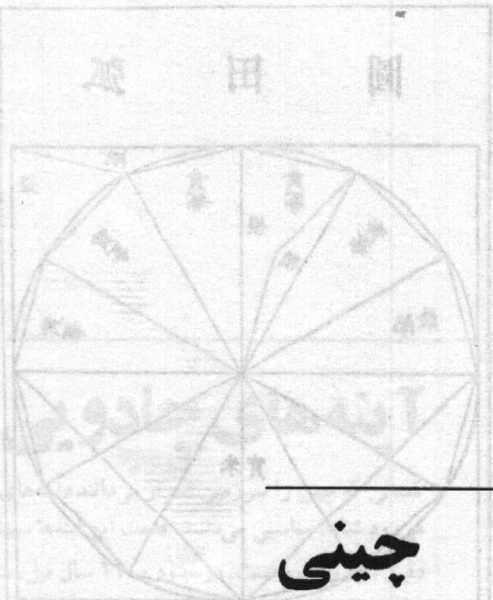

این کاسه از ظروف یونته، با لعاب سبز کمرنگ، یکی از کهنترین قطعات بازممانده چینی است (سده سوم پیش از میلاد).

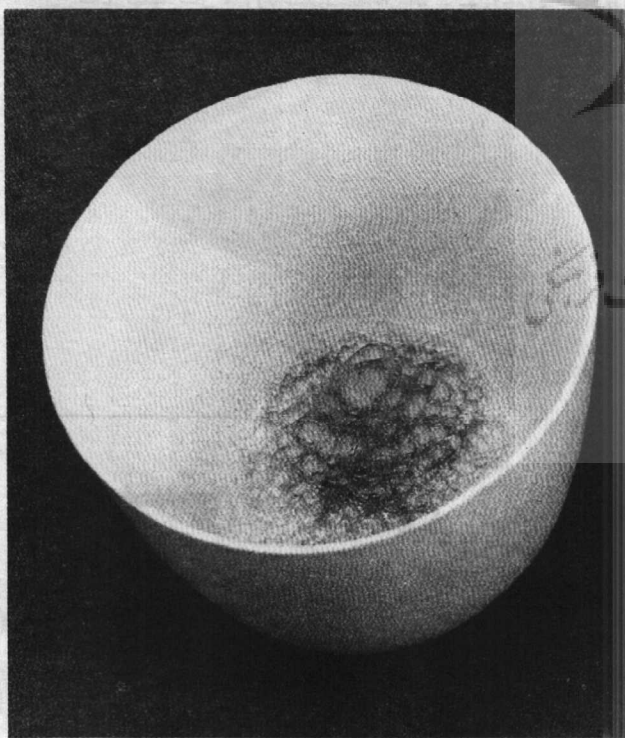
چینی

ظروف سفالی معمولی را از خاک رس پخته شده در کوره در ماههای ۵۰۰ تا ۱۱۵۰ درجه سانتیگراد می‌سازند و آنها را سفالینه می‌نامند. چینی فرق می‌کند: از خاک رس گداخته‌ای با پوشش لعاب (یعنی ماده‌ای براق) تشکیل می‌شود و در دمای بالا (حدود ۱۲۸۰ درجه سانتیگراد) پخته می‌شود. رمز چینی‌سازی در استفاده از خاک رس خالص، کائولن یا خاک چینی، نهفته است که وقتی در دمای کافی پخته شود ترکیب فیزیکی‌اش تغییر می‌کند. این فرایند را شیشه‌ای شدن می‌نامند. محصول نهایی شفاف و در مقابل آب کاملاً نفوذناپذیر است. علت اینکه چینیان خیلی پیشتر از بقیه چینی را «اختراع» کردند این است که سفالگران هم خاک رس را زودتر کشف کردند و هم توانستند دمای زیاد لازم برای پختن آن را به دست آورند.

اینک به نظر می‌رسد که یافته‌های باستان‌شناختی قدمت چینی واقعی را تا سده اول میلادی به عقب می‌برد. به هر حال، در سده سوم میلادی، چینی واقعی مسلماً مورد استفاده بود.

در زمان سلسله سونگ (۹۶۰ تا ۱۲۷۹) چینی‌سازی به صورت هنر بلندپایه‌ای درآمد. چینی‌سازی در این هنگام پیشه‌ای رایج بود که صدها هزار نفر به آن اشتغال داشتند. گروه‌هایی بودند که کارشان شستن خاک رس بود، عده‌ای دیگر فقط به لعاب می‌پرداختند، عده‌ای دیگر نیز کوره‌ها را نگهداری می‌کردند، و غیره. یکی از کوره‌های این دوره که از زیر خاک بیرون آمده است ۲۵۰۰۰ قطعه چینی را در هر پخت در خود جای می‌دهد. این کوره در سرایشب تپه‌ای بنا شده است که شیب آرام ۱۵ درجه‌ای آن سرعت شعله‌ها را در کوره کاهش می‌دهد. مهارتی که در ساخت کوره‌ها به کار رفته است بسیار چشمگیر است. بعضی از کوره‌ها با چوب می‌سوختند، و بعضی دیگر با شعله‌هایی از زغال سنگ. کنترل فرایند اشتغال با دقت فوق‌العاده‌ای صورت می‌گرفت. در زمان سلسله مینگ (۱۳۶۹ - ۱۶۴۴) که ظروف آبی و سفید فراوان تولید می‌شد، بهترین کیفیت درخشندگی رنگدانه آبی کوبالت را فقط با دماهای مشخص و با شعله‌کاهنده (اکسید زدایی) به دست می‌آوردند. رازهای چینی‌سازی به دقت مخفی می‌ماند و مسافران اروپایی، مانند مارکوپولو، فقط می‌دیدند و شگفت‌زده می‌شدند. تا سده پانزدهم، اشیاء چینی هنوز در اروپا از نوادر بود. چینی‌آلات هدیه شاهان و قدرتمندان بود. تا ۱۵۲۰ طول کشید تا نخستین نمونه کائولن به اروپا برسد. کائولن را پرتغالی‌ها به اروپا بردند. اروپاییان به فکر افتادند که اگر ذخایری از این خاک سفید بیابند می‌توانند چینی بسازند.

آزمایشهای مختلف با خاکهای گوناگون و مواد مختلف در کوره‌ها سرانجام نتیجه‌ای کاملاً نامنتظره به بار آورد. دانشمندان و صنعتگران رفته‌رفته دریافته‌اند که با سرد کردن مجدد می‌توان کانیهای مذاب را بلوری کرد. تا قبل از این کشف، دانشمندان غربی فکر می‌کردند که بلور فقط با مایعات تشکیل می‌شود. در اواسط قرن هجدهم در اروپا این فکر قوئ گرفت که شاید سنگهای زمین از سرد شدن توده‌های مذاب گدازه حاصل شده باشند. در سال ۱۷۸۵، جیمز هاتن زمین‌شناس نظریه انقلابی جدیدی درباره زمین براساس همین فکر ارائه داد. بدین ترتیب، یکی از بزرگترین پیشرفتهای جهان غرب حاصل شد که پیامد مستقیم تلاش اروپاییان برای دست یافتن به راز چینی‌سازی بود.

جام چینی سفید با لعاب ضخیم و ریز تخلخل. سلسله تانگ (۶۱۷ - ۹۰۷ میلادی).